

4. Унт Инге. Индивидуализация и дифференциация обучения. – М.: Педагогика, 1990. – 192 с.

Аннотация

В статье рассмотрена проблема дифференциации и индивидуализации обучения студентов, показаны мотивационные основы учебной деятельности, пути для индивидуализации обучения.

Мукан Н.В.
НУ „Львівська політехніка”

СИСТЕМА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ КАНАДИ: СУТНІСТЬ, ФУНКЦІЇ ТА ПРИНЦИПИ

Головною метою педагогічних технологій є виховання освіченої людини, яка в інформаційному потоці здатна виділити особистісно-значимі знання та розуміє як їх використати в конкретній ситуації, тобто домінанта відводиться гнучкому інтелекту та сформованій свідомості. На сучасному етапі в Україні проходить реформа освіти, здійснюється пошук нових засобів та прийомів оптимізації навчального процесу з метою підвищення ефективності професійного навчання. Відродження національної школи передбачає інтеграцію всіх елементів системи професійної освіти.

Актуальність дослідження зумовлена сучасними змінами парадигм суспільного розвитку, новизною особистісних та соціальних вимог до системи професійної освіти. Ці тенденції спонукали появу необхідності розробки нових підходів, форм та методів здійснення процесу професійної освіти. Значення особистісного потенціалу майбутнього спеціаліста в суспільному виробництві визначається випереджуючим розвитком людини в порівнянні з технологічною основою виробництва. Такий підхід обґрунтовує поглиблене вивчення значення громадської функції освіти та акцентування її ролі в економічному та суспільному прогресі як об'єктивну закономірність.

Обмеженість вивчення зарубіжного досвіду суперечить об'єктивній необхідності освітньої практики. З урахуванням цього протиріччя було зроблено вибір теми нашого дослідження, проблема якого сформульована так: яка сукупність умов необхідна для забезпечення ефективності професійної освіти з метою виховання майбутніх спеціалістів, знання та вміння яких відповідатимуть потребам і реаліям фахової діяльності

сьогодення. Метою дослідження є вирішення цієї проблеми. Автором поставлені такі завдання:

- визначити та проаналізувати економіко-соціальні вимоги суспільства щодо системи професійної освіти Канади;
- сформулювати сутність, принципи та функції системи професійної освіти Канади.

Гіпотеза дослідження ґрунтується на припущенні, що інтенсифікація наукових розробок, вивчення передового позитивного досвіду світової професійної освіти сприятиме розвитку науки про освіту в Україні та матиме практичне застосування в процесі реформування професійної освіти за умови реалізації наступних чинників:

- процес професійної освіти спрямований на розвиток та саморозвиток студента як майбутнього спеціаліста-інтелігента;
- зміст професійної освіти доповнено матеріалами, пов'язаними з поняттями багатонаціональної культури, історії, людських цінностей, сучасних технологій;
- модель соціокультурної особистості є визначальною в процесі виховання і розвитку особистості студента, та здійснюється за допомогою вдосконалення емоційного, інтелектуального та дієвого компонентів.

Освіта Канади кінця ХХ століття характеризується численними перемінами, процесом реформування та реструктуризації професійної освіти. В них знаходимо позитивні та негативні аспекти, знання яких можна використати в процесі реформування сучасної системи освіти України. Обмеженість вивчення зарубіжного досвіду суперечить об'єктивній необхідності освітньої практики.

Ідея професійної освіти знайшла своє відображення в навчальних планах вищих навчальних закладів Канади в професійно-освітніх програмах та навчально-методичних комплексах [1, 2, 5, 8]. Сьогодні висвітлені деякі аспекти професійної підготовки спеціалістів в Канаді (*Beck D., Black K., Blum R. E., Butler J. A., Olson N. L., Awender M. A., Harte A. E., Swar E.*).

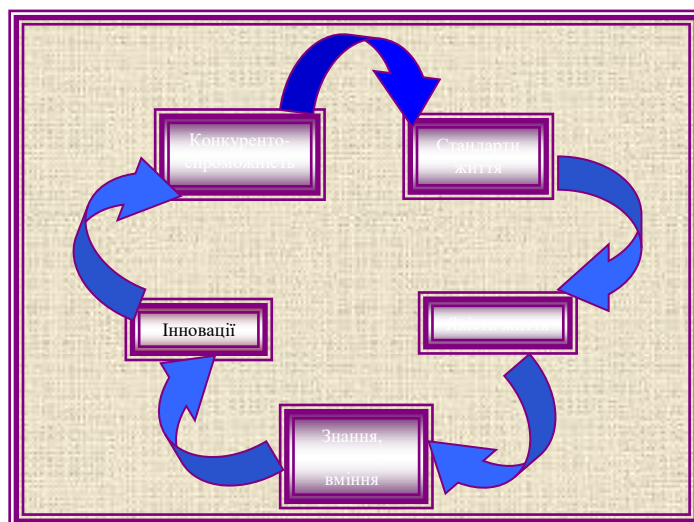
Незважаючи на самобутність розвитку всіх провінцій і територій Канади, їм притаманні спільні характеристики, зумовлені спільним джерелом походження, співпрацею та взаємовпливом. Це стосується історії, культури, науки та освіти. На сучасному етапі важливу роль у канадському суспільстві відіграє професійна освіта. Оскільки знання та інформація є життєво важливими, велика кількість людей різного віку вдосконалюють свої фахові навички та вміння впродовж усього життя.

На початку XXI століття суспільство ставить перед системою професійної освіти такі вимоги:

- гарантування високої якості навчання, його економічну доступність та практичне застосування знань у повсякденному житті звичайних громадян;
- виховування студентів у дусі незалежності, особистостей з глибоким багатограним та творчим потенціалом;
- підготовка висококваліфікованих спеціалістів, тобто сприяння збагаченню соціального та культурного добробуту країни життєво важливими чинниками;
- розвиток міжнародної співпраці та використання її для наукових розробок, які сприятимуть процвітанню суспільства та слугуватимуть кращому розумінню оточуючого світу;
- підтримка розвитку регіональної економіки та міжнародної конкурентоспроможності.

Система професійної освіти відіграє основну роль в процесі трансформацій в суспільстві. Сили, що спонукають зміни в суспільстві (глобалізація, поступ в інформаційних та біологічних технологіях, новий інструментарій телекомунікацій) мають значний вплив на систему професійної освіти. Метаморфози в суспільстві впливають на традиційні принципи, які характеризують та супроводжують систему професійної освіти, разом з такими проблемами як: доступність освіти, роль вищих навчальних закладів у наданні послуг суспільству, характеристика академічного середовища, навчальні засоби.

Професійна освіта тісно пов'язана з життям людини. Економіка, що базується на знаннях та інноваційних технологіях ставить перед людством вимогу оволодіння сучасними знаннями, навиками та вміннями для використання в професійній діяльності наукових, технологічних та інформаційних новинок, що підвищує їх конкурентоспроможність на міжнародному ринку праці, сприяє підвищенню стандартів та якості життя країни. Даний циклічний процес зображено на Рис. 1.

Рис. 1 Взаємозалежність знань, вмінь та навиків особи з іншими соціально-економічними аспектами функціонування індивідууму в соціумі.

В канадських наукових джерелах знаходимо різноманітні визначення терміну „освіта”. “Освіта – це процес навчання, що триває все життя... майбутнє нашої країни залежить від інформованості та освіченості громадян, які, реалізуючи свої особистісні та професійні цілі, спричинюють подальший соціальний, економічний та культурний розвиток локального суспільства та країни в цілому” [1].

„Освіта – це не тільки задоволення навчальних потреб студентів, але й розвиток, інтерпретація, використання знань та надання основних навчальних послуг суспільству” [5]. „Освіта – це також інвестування в здоров’я та боротьбу з убогістю, злочинністю і безробіттям” [6]. „Це основне джерело соціальної когезії та мобільності, розвитку та довготривалого процвітання країни і всіх її регіонів” [7].

На нашу думку, освіта – це довготривалий процес інвестування в особистість, а відтак у суспільство в цілому. Вона сприяє адаптації індивіда до різноманітних вимог сучасності.

Сучасність вимагає від кожної людини постійного розвитку, безперервного навчання, що відповідає завданням системи професійної освіти. Основним важелем в суспільстві, який має вплив на інституції професійної освіти, студентство та науково-викладацький склад, є постійний розвиток інформаційних та телекомунікаційних технологій, що сприяє економічній реструктуризації, глобалізації, плинності політичних та соціальних змін. Визнання і розуміння проблем навколишнього середовища та взаємозалежності націй, заохочує міжнародну співпрацю в сфері освіти.

Немає універсального способу збагачення, але відомо, що перевагу на ринку праці мають люди з високим рівнем освіти та здібностями до генерування, сприйняття та використання знань. Згідно з концепцією усестороннього розвитку особистості та швидких соціальних та економічних перемін, наголошується увага на безперервному навчанні і для індивідуального, і для суспільного блага країни. Освіта мотивує індивіда постійно вдосконалюватися та дає доступ до необмежених можливостей.

Найважливішими *функціями* професійної освіти Канади є:

- створення умов розвою потенціалу індивідуальних здібностей впродовж всього життя: розвиток особистості, самоутвердження та самовиявлення з метою ефективного функціонування в суспільстві;
- піднесення, збереження та розповсюдження знань;
- надання послуг навчання та здобуття знань в легкодоступній, достовірній та науковій формі на місцевому, регіональному й національному рівнях;
- сприяння застосуванню знань та інформації для розвитку економіки і суспільства;
- допомога в формуванні здорового, демократичного, громадянського суспільства.

До системи професійної освіти Канади належать коледжі, університети та різноманітні заклади, в яких можна здобути спеціальну професійну та вищу освіту. Це наприклад, Відкрита Навчальна Агенція Британської Колумбії, яка використовує телебачення провінції для університетського дистанційного навчання; Саскачеванський Інститут науки та технології, Атабаска Університет в Альберті, Теле-університет Квебеку тощо.

Навчальний рік в інституціях професійної освіти Канади зазвичай розпочинається в серпні/вересні і триває до травня/червня, хоча є багато закладів, в яких академічний рік складається з триместрів і вони функціонують впродовж календарного року.

Навчання проводиться в основному англійською мовою, хоча пропонується відвідування лекцій французькою (другою державною мовою) та іноземними мовами. Деякі англосовні університети (в таких провінціях як Квебек, Новий Брунсвік, Нова Скотія, Онтаріо, Манітоба, Саскачеван, Альберта) дозволяють студентам виконувати наукові праці та здавати іспити французькою мовою. В Квебеку є 4 франкомовні та 3 англосовні університети. До складу найбільшого франкомовного університету “Universite du Quebec” входять 11 інститутів, які навчають 80 000 студентів по всій провінції [2].

В Квебеку для вступу до університету неодмінною умовою є наявність диплому про закінчення коледжу. Коледжі в цій провінції є вільними від оплати і пропонують 2 види навчальної програми:

- загальна дворічна програма, після завершення якої студент має право вступу до університету;
- професійна трирічна програма, яка готує студентів до ринку праці.

Приблизно 200 канадських коледжів з'явилося в період 1960-1970 років, як результат економічної потреби в професійних працівниках. Коледжі

пропонують різноманітні програми для розвитку умінь і навиків в бізнесі, мистецтві, технології, соціальних службах, окремих галузях медицини. Деякі з них мають глибоку спеціалізацію (Коледж мистецтв в Альберті спеціалізується на візуальному мистецтві і пропонує 4-річну програму з малювання, друкування, скульптури, текстилю, кераміки) [3].

Сповільнений розвиток економіки на початку 90-их років ХХ століття спричинив збільшення кількості студентів коледжів, в зв'язку із зниженням можливості працевлаштування. Кількість випускників коледжів, що влаштувалися на роботу по спеціальності, свідчить про відповідність навчальних програм потребам ринку праці [4].

Технічні інститути, а також приватні заклади мають на меті професійну освіту дорослих і їх основним завданням є відповідність вимогам та задоволення потреб в спеціалістах бізнесу, промисловості та державних служб, а також забезпечення освітянських потреб професійно-зорієнтованих випускників загальноосвітніх шкіл. Вони пропонують навчальні програми та студіювання предметів, безпосередньо пов'язаних з майбутньою діяльністю, з наступним отриманням дипломів та сертифікатів. В деяких провінціях функціонують курси університетського рівня, але, зазвичай, вони не забезпечують проходження повної програми, необхідної для отримання диплому. Також, їх професорсько-викладацький склад не бере безпосередньої участі в проведенні основних наукових розробок, але активно підтримує проведення допоміжних практичних досліджень.

В університеті можна отримати дипломи 3-х рівнів: бакалавра, магістра, доктора (кандидата наук).

Ступінь бакалавра вимагає 3-4 років навчання, залежної від академічної програми та вимог провінції. Подальше 1-2 річне навчання є необхідною умовою для здобуття ступеня магістра. Окрім того, деякі університети вимагають написання магістерської праці або фахової інтернатури. Наступні 3 роки навчання дають можливість отримати ступінь доктора, що обов'язково супроводжується науковими розробками, написанням наукової праці, її захистом та відвідуванням семінарів з окремих дисциплін.

Не всі студенти, що продовжують навчання після здобуття загальної обов'язкової освіти, належать до типової студентської вікової групи. Адже це також і доросле населення, яке повертається до навчальних закладів з метою отримання диплому, наукового ступеня чи подальшого професіонального розвитку і освоєння нових вмінь та навиків.

Мобільність студентів університету є одним із кардинальних факторів, що впливають на показники кількості студентів, які шукають навчальні програми, що найкраще відповідають їх потребам та інтересам не тільки в Канаді, але й в інших країнах.

Всі провінції звітують про збільшення кількості студентів, які навчаються на стаціонарній формі навчання [5].

Сутність професійної освіти Канади висвітлена в академічних пропозиціях – викладання, навчання, послуги та наукові розробки, що відповідають компетентності та функціям системи, незалежно від форми розповсюдження.

Багатогранність професійної освіти відображена в різноманітності взаємо-переплетених навчальних можливостей і насиченості навчальних програм та інституцій, методів навчання та пізнання; репрезентується послугами та науковими розробками, а також сприянням розвитку людського капіталу серед національних меншин Канади.

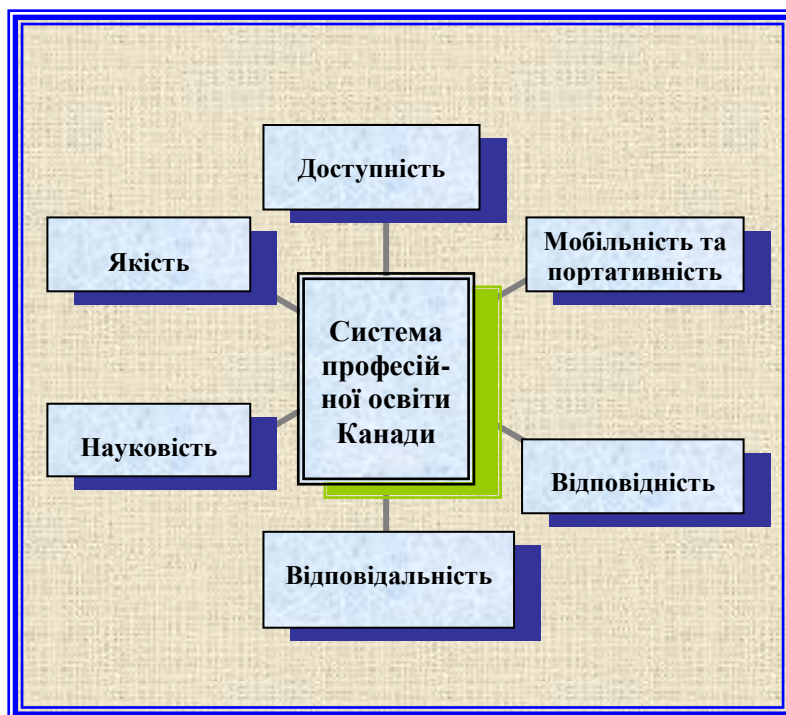
Уряди провінцій та територій співпрацюють з вищими навчальними закладами з метою забезпечення високої якості і науковості академічного процесу та навчального середовища для їх учасників, надання послуг суспільству та управління інтелектуальними і фізичними джерелами. Вищі навчальні заклади та система професійної освіти в цілому надають перевагу творчості та інновації, забезпечують відповідні навчальні практики, беруть участь у різноманітних важливих на міжнародному рівні дослідженнях, що спонукає студентів до активності в соціальному житті країни [6].

Системі професійної освіти будь-якої країни притаманні певні принципи, згідно з якими функціонують всі заклади професійної освіти. Розглянемо основні атрибути, що характеризують функціонування закладів системи професійної освіти Канади. Це якість, доступність, мобільність та портативність, відповідність, науковість та відповідальність (рис.2).

Якість – це поняття, яке можна вивчати на різних щаблях системи професійної освіти. Це відповідність інституцій професіональним та науковим нормам; це рівень забезпечення навчальними закладами необхідних потреб сукупності споживачів; це ступінь досконалості, на який установа орієнтує та спрямовує своїх студентів щодо розвитку особистості. Якість у викладанні, навчанні, наукових розробках, дослідженнях є притаманною інституціям системи професійної освіти, визначається їх цілями та

завданнями. Якість в системі фахової освіти Канади є атрибутом динамічним, тобто відповідає концепції еволюційного розвитку.

Якість навчальних можливостей забезпечується програмами професійної освіти. Особи, які не відповідають вимогам часу і потребують додаткової підготовки, можуть продовжити післядипломну освіту з метою вдосконалення вмінь та навиків своєї спеціальності. Визнання факту міжнародної інтеграції робить можливим двостороннє стажування за кордоном, що сприяє і міжособистісній, і міждержавній співпраці. Заклади забезпечують академічні можливості стажування та перекваліфікацію упродовж всього життя особам із спроможністю та бажанням здобувати освіту, зараховуючи до цієї категорії “непослідовних” студентів (в навчанні яких присутні довготривалі перерви).

Рис.2 Основні атрибути системи професійної освіти Канади

Якість у самовизначенні навчальних закладів – це інформування громадськості про власні цілі та завдання, а також способи їх реалізації, що здійснюються в доступній формі. Навчальні плани, підготовка та виконання програм і академічних планів виконуються в спосіб, який сприяє загальному прогресу та є визначений цілями. Ця властивість проявляється в заохоченні та підтримці інновацій в навчальних планах та академічних стратегіях. Якість у

підтримці навчального середовища репрезентується інституціями за допомогою забезпечення навчального середовища, якому притаманна відсутність расової і національної дискримінації та соціального неспокою. Заклади професійної освіти та індивідууми, що в них навчаються визнають переваги інтелектуального та духовного розвитку особистості поза навчальною аудиторією.

Проведенням досліджень індивідуумами, закладами професійної освіти, спілками осіб та інституцій притаманні творчий підхід до праці та висока якість, що відповідає міжнародним стандартам. Якість в управлінні закладами професійної освіти спостерігається в здійсненні постійного процесу еволюції власної діяльності (освіта, наука, дослідження; управління та керування) та сприянні вдосконаленню навчальних програм або усуненню діяльності, яка не відповідає стандартам та є неефективною [7].

Університети, коледжі та технічні інститути використовують і заохочують до використання інноваційні засоби технології з метою вдосконалення навчального процесу та формування знань.

Доступність професійної освіти забезпечується всім громадянам Канади із врахуванням потреб та сподівань особи на безперервне навчання. Доступність визначається можливістю переходу до системи професійної освіти від іншого виду освіти, а також зайнятості в соціумі. Програми та навчальні можливості є різноманітними та всесторонніми, використовують багатогранність застосування методів, що узгоджуються з різними формами навчання та відповідними умовами праці. Виникає питання щодо фінансових та інших перешкод, з якими стикається пересічний громадянин, коли постає питання про професійну освіту. В Канаді фінансовий фактор не є перешкодою доступу до навчання. В цій державі існує гнучка система фінансової допомоги, доступної у формі позик та стипендій, а також виправданих критеріїв сплати кредитів. Існують нефінансові перешкоди доступу до освіти. Це такі, як недостатнє висвітлення видів нетрадиційного навчання, невизнання рекомендацій інших закладів системи професійної освіти. Міністерства та департаменти освіти провінцій визначають такі чинники та намагаються усунути їх з практики за допомогою співпраці. Система професійної освіти забезпечує також можливість навчання особам, рівень підготовки яких є нижчим від рівня вступу до інституції [8].

Інституції системи професійної освіти Канади використовують потенціал, що базується на інноваційних технологіях з метою розширення

доступу до навчання студентам, незалежно від географічних та часових меж, а також для студентів з фізичними вадами.

Системі професійної освіти Канади та інституціям, що її здійснюють, притаманні такі принципи, як „*мобільність*” та „*портативність*”. Пріоритетом професійної освіти Канади є отримання студентами базових знань, що в майбутньому дає можливість трансферу між навчальними програмами, інституціями та ринком праці. Окрім того, уряди провінцій та їх департаменти і міністерства освіти забезпечують міжпровінційну мобільність, що відповідає гнучкості ринку праці. Концепція мобільності охоплює рух:

- між академічними програмами, закладами освіти та спеціальностями,
- між ринком праці та навчальним середовищем,
- між регіонами країни,
- між Канадою та іншими державами.

Отримавши базові знання, навички та вміння, що є необхідними для самоосвіти, студенти приступають до освоєння спеціалізованих знань, що визначається як готовність до професійної освіти. Всі компоненти системи професійної освіти співпрацюють та спільно регулюються для кооперативного забезпечення безперервного навчання окремих осіб та локальних спільнот.

Відповідність політики урядів та навчальних програм інституцій – це визначення координування та підтримування студентської мобільності між освітніми програмами, закладами освіти та регіонами. Мобільність студента є вимогою рівноправності доступу до навчальних можливостей. Мобільність та портативність в межах системи професійної освіти на рівні інституцій проявляється в процесі спільної та самостійної адаптації студентів до трансферу між різними компонентами системи професійної освіти, інституціями, програмами шляхом визнання документів про проходження та завершення навчального курсу, рекомендацій навчальних закладів та угод між ними. Що стосується інформаційного вибору, то інституції забезпечують студентів інформацією, необхідною для внесення змін в програми навчання, його видів залежно від потреб та інтересів особи (особистий розвиток, професійна придатність та кошти). Формулювання та визнання пріоритетності освіти закладами професійної освіти проявляється у визнанні відповідності знань та вмінь, отриманих нетрадиційним способом (експериментальне навчання). В Канаді заборонено вимагати від особи

повторного навчання/стажування, за умови, що особа здатна продемонструвати рівень своєї компетентності. Зміст портативності зводиться до перспективи отримання та використання документів про проходження та закінчення навчального курсу незалежно від традиційних чи експериментальних видів навчання, що мотивуються географічним поширенням пропозицій системи професійної освіти [9].

Принцип *відповідності* відображений в завданнях та цілях закладів освіти, що визнають пріоритетом – відповідність навчання студентським потребам та їх сподіванням.

Заклади професійної освіти співпрацюють з роботодавцями для координації проблем співвідношення якості та кількості випускників, визначення необхідності наукових розробок, та потреб роботодавців в стажуванні їх працівників та дослідженнях з метою забезпечення принципу відповідності потребам роботодавців.

Інституціям системи професійної освіти притаманний принцип визнання рівноправності громадянства та взаємозалежності націй, що відтворено в передачі знань об'єктивно, толерантно, етично та з повагою до громадянства особи студента, проповідуючи міжнародну рівність і правосуддя. Ще одним атрибутом системи професійної освіти Канади є забезпечення наукових та академічних ресурсів, що відповідають регіональним та суспільним потребам. Система сприяє співпраці громадськості та розв'язанню суспільних проблем за допомогою активної участі в їх публічних обговореннях.

Система професійної освіти забезпечує постійний аналіз виникаючих тенденцій, проблем, перспектив їх донесення до громадськості та представлення можливості вибору. Професійна освіта забезпечує отримання студентами релевантних та широкомасштабних знань для функціонування в комплексному соціумі та пропозиції власної компетентності і вмінь на ринку праці. Вона пропагує продуктивний зв'язок між навчанням, працею та суспільством. Професійна освіта висвітлює та вказує напрямок розвитку ринку праці. Система професійної освіти Канади є життєвим каталізатором та дороговказом для розвитку здорового, спроможного на адаптацію суспільства та економіки на локальному, регіональному, національному та міжнародному рівнях. Заклади системи професійної освіти відповідають основним можливостям та вимогам часу, передбачаючи й прискорюючи вибір та підготовку студентів і суспільство до трансформацій. Інституції забезпечують середовище, в якому професорсько-викладацький склад може виконувати

функції освічених критиків суспільства та вносити пропозиції щодо формування суспільних цінностей і політики. Інституції професійної освіти разом з іншими закладами освіти, промисловістю та урядом ідуть на зустріч потребам безперервного навчання індивідуумів та суспільства. Функціонує активний та систематичний обмін досвідом інституцій в сферах освіти, наукових розробок та послугах на місцевому та регіональному рівнях, чим визнається, що:

– соціальна та культурна сфери суспільства збагачуються динамічним співробітництвом між інституціями системи професійної освіти та суспільством,

– освітянські осередки є одним із головних елементів розвитку глобальної економіки.

Науковість професійної освіти сприяє соціальному та економічному розвитку й здоров'ю суспільства, регіонів, Канади в цілому та глобальній співдружності; розвитку високоосвіченої та ефективної робочої сили, нової генерації дослідників і науковців; загальної освіти громадян. Створення та розповсюдження знань, які стимулюються за допомогою наукових розробок і науки, є важливими та цінними видами діяльності системи професійної освіти в цілому і для Канади, як інноваційного та цивілізованого суспільства зокрема. Наукові розробки та наука є вагомими завдяки своїм безпосереднім результатам фундаментальних знань, їх застосуванню науковцями та вдосконаленню якості освіти, а також внеску в інтелектуальний розвиток та збереження культури. В системі професійної освіти більшість університетів, коледжів, та інститутів виконують дослідницьку функцію, що визначено їх юрисдикцією. Науково-емпірична діяльність в системі професійної освіти відіграє головну роль в регіональних та національній “системах інновацій” (цей термін означає когорту інституцій, пов’язаних спільними інтересами та поглибленням знань, разом із їх творенням, розповсюдженням і застосуванням, що розуміється як основа інновації та економічного прогресу) разом із ствердженням можливості доступу, інтерпретації, переймання, адаптації та використання знань [7].

Одночасно із здійсненням всеохоплюючої науково-дослідної функції, що розвивається, система професійної освіти визнає цінність селективного концентрування та диференціації інституцій з метою їх вдосконалення та фінансової доступності. В системі професійної освіти існує резонуюче науково-дослідне середовище, яке співпрацює з видатними науковцями.

Система професійної освіти Канади багата на наукові розробки та проекти, що заохочують та збагачують пізнання Канади, її регіонів, народу, мов та культур.

Інституції системи професійної освіти та система в цілому використовують відкритий процес критичного вивчення та оцінки наукових новинок та експериментальних результатів для підтримки та сприяння якості наукових розробок та науки. Існують різноманітні засоби активного заохочення партнерів для здійснення фінансування та виконання досліджень серед інституцій, урядів та приватних осіб.

Кожен заклад професійної освіти опрацьовує детальне збалансування між можливостями викладання, ерудованістю, науковими розробками та послугами в контексті прав інституцій та спеціальностей, що укріплює зв'язки між вищою освітою та науковим дослідженням як таким.

Заклади професійної освіти, які володіють правом здійснення науково-дослідної діяльності надають перевагу науковості відкриття, інтеграції освіти та їх практичному застосуванню. Заклади освіти прикладають зусилля для зростання потенційних прибутків Канади завдяки результатам експериментів, що проводяться на комерційній основі. Міжнародний обмін людськими ресурсами та ідеями заохочується та підтримується закладами професійної освіти.

Інституції володіють правовою базою щодо захисту інтелектуальної власності а також незалежності інтелектуальної праці. Заклади професійної освіти забезпечують вільне подання замовлення, проведення та незалежне використання наукових розробок, науки та освіти.

Університети та уряди провінцій і територій є взаємно підзвітними перед суспільством, в системі професійної освіти та за її межами, і несуть **відповідальність** за результати розвитку освіти. Вони забезпечують доступ громадянам до засобів професійної освіти. Уряди зобов'язані контролювати відповідність професійної освіти потребам суспільства. Прозорість звітування перед громадськістю постійно вдосконалюються.

Головною метою системи професійної освіти Канади є виховання та підготовка конкурентоспроможного висококваліфікованого спеціаліста, освіченої індивідуальності, яка в інформаційному потоці здатна виділити особистісно-значимі знання та розуміє як їх використати в конкретній ситуації, тобто домінує гнучкий інтелект та сформована свідомість. Система професійної освіти відіграє кардинальну роль в процесі змін в суспільстві та

економіці і на державному, і на міждержавному рівнях. Глобалізація, розвиток інформаційних і телекомунікаційних технологій вагомо впливають на систему професійної освіти, її доступність, а також роль вищих навчальних закладів в наданні послуг суспільству, академічне середовище, навчальні засоби.

Становлення кваліфікованого спеціаліста – це, перш за все, формування його як особистості і лише потім – як професійного працівника, що володіє спеціальними знаннями в певній галузі фахового функціонування. Професійне самоусвідомлення є основним фактором розвитку особистості спеціаліста та його фахового росту. Професійна самоосвіта значним чином залежить від того, як розвинуто професіональне усвідомлення фахівця, від його здатності обдуманно застосовувати на практиці теоретичне пізнання, вільно і мудро орієнтуватися в складних професійних ситуаціях, усвідомлено володіти різноманітними спеціальними технологіями. Професійна діяльність – це усвідомлене створення умов становлення особистості. Доведено, що період навчання в навчальному закладі є вирішальним з точки зору успішності майбутньої діяльності. Саме тут, в навчальних закладах професійної освіти, формується професійне спрямування, готовність до спеціальної діяльності, відбувається перехід від буденного до наукового рівня фахової свідомості. Основними атрибутами, що характеризують функціонування закладів системи професійної освіти Канади є: якість, доступність, мобільність та портативність, відповідність, науковість та відповідальність.

Канада володіє вагомими педагогічними досягненнями та розвиненою системою професійної підготовки. Теорія і практика освіти Канади ґрунтуються на давніх багатонаціональних та історичних традиціях і залежать від державної політики в галузі освіти.

Система професійної освіти Канади тісно пов'язана з життям громадян. Сучасність ставить перед людством вимогу оволодіння новітніми знаннями, навиками та вміннями для застосовування в фаховому функціонуванні наукових, технологічних та інформаційних новацій, що підіймає їх конкурентоспроможність на міжнародному ринку праці. Основним завданням системи професійної освіти Канади є забезпечення цих вимог.

Використана література

1. Joint Declaration – Future Directions for the Council of Ministers of Education, Canada, September 1993, 25 p.
2. Thomson, Duane D. “University Colleges in British Columbia,” CHA/SHC Bulletin, 26 (1) 2000: 15p.
3. Beck, D., & Black, K. (1991 June). Redefining research relationships: Two heads are better than one. The Alberta Journal of Educational Research, 37(2). 133-140.
4. Blum, R. E., Butler, J. A., & Olson, N. L. (1987). Leadership for excellence: Research-based training for principals. Educational Leadership, 45(1). 25-29.
5. Ontario Ministry of Education, Ministry of Training, Colleges and Universities <http://www.edu.gov.on.ca/>
6. Andrews, J. (1984). Alternative futures for Faculties of Education. Canadian Journal of Education, 9(3). 261-275.
7. Swart, E. (1990 December). So you want to be a professional? Phi Delta Kappan, 72(4). 315-317.
8. Arnstine, B. (1990 Winter). Rational and caring teachers: Reconstructing teacher preparation. Teacher College Record, 92(2).
9. Awender, M. A., & Harte, A. E. (1986 Spring). Teacher education – what's wrong with current practice. Education Canada, 26(1).

Аннотація

В статтє рассмотрена система професіонального образования Канады. Раскрыты сущность, функции и принципы. Показана актуальность исследования, значение личностного потенциала будущего специалиста.

Назола О.В.
Національна академія служби безпеки України

ПСИХОЛОГО-ДИДАКТИЧНІ СТИЛІ ТА ПІДХОДИ КУРСАНТІВ ДО УЧІННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Процес надбання знань в умовах навчального середовища зазвичай включає зусилля двох основних суб'єктів: перший – педагог, котрий формує навчально-виховне середовище і створює умови для взаємодії курсанта з цим середовищем; другий – курсант, який оволодіває знаннями та досягає усіх